

Este de dore ori in sepmenea: Joi si Duminica;
ara candu va prezintă importanța materialelor,
va fi de trei său de patru ori in sepmenea.

Pretiul de prenumeratii
pentru anul viitor:

pe anu intregu	8 fl. v. a.
„ dumetate de anu	4 „
„ patrariu	2 „
„ pe anu intregu	1 fl.
„ dumetate de anu	6 „

PESTA, 3. dec. n. 1870.

Jeri fù dì'a aniversaria, de candu presiedintele Republicei franceze, Ludovic Napoleon, calcandu-si juramentul cu ajutoriul armatei corupte, trantì la pamentul Republic' si o înneçà în eanje, pre mama-sa, ce — din nemic'a l'a redicatu in braciele sale, peste toti celialalti fii ai sei!

Cine, vediindu urit'a, miserabil'a, scandalos'a cadere — atâtua a despotului calcatoriu de juramentu, cătu si a armatei ce l'a spriginitu, — va cutesá se se mai indoiésca că există o provedintia, o Nemese resbunatória!

Intr'aceea Republic' ca finiculu incepe a-si redicá capulu din cenusi'a sa. Scirile ce sosescu de dòue dile despre misicarile si isbandele armatelor republicane — atâtua sunt de maretie si frumosé, in cătu — dupa desastrele din trecutu — desi toté fibrele i'imeii ni salta de bucuria, nu cutesamu se le primimura resvare. Tremurendu de — temere si sperantia, asteptam reporturi mai positive.

Sitotu intr'aceea — ca unu fulgeru afurisitu de Dieu se latiesce faim'a, că regele Prusiei ar fi incheiatu cu Napoleon unu tractat de pace, in carele s'ar cu prinde restaurarea acestuia pe tronul Franciei si — căte toté alte conditiuni rusinóse si daunóse pentru bia'ta Francia! Atât'a ar mai trebui.

In România corporile legiuitorie se deschisera alalta-ieri, alegendu-si senatul de presiedinte ér pe Plagind, ér camera deputatilor ér pe Costaforu. Se mai fecere in data si unele interbeluti, se decisa punerea pe picior liberu a deputatului Candiano-Popescu, si se alăsera comisiuni pentru respunsulu la cuventul de tronu.

De căte ori se mai spunem si se mai aretam domnilor stepanitori ai nostri, magiarilor si nemilor dualisti, suprematisatori, acelor elemente ce nu cunoscu alta óresi-care chiamare mai inalta a poterilor loru naturali si artificiali, de cătu a ni impedecá cultur'a si desvoltarea natuinala, a ni sugrumá viitorulu, — de căte ori se li mai spunem, că suntemu vatemati de mòre!

Pana ce impregiurările erau indiferenti, eram multu necagiti de portarea loru fiindu că presentiamu si prevedeamu urmarile, si nu eram in stare nici d'a capacitate pre domnii stepanitori despre pechatul loru, nici d'a preveni urmarile cele reale.

Astadi că orisontele incepe a se turburá, că timpulu furtunelor se apropiu cu pasi gigantici, — astadi inim'a nostra este amarita, sufletul nostru tare indignat! Toté cele nobile sentieminte ni se revòlta, candu recugetam, că si rusinea si periclele si daunele ce ne amerintia — sunt vin'a domnilor stepanitori ai nostri!

Care vecinu, inamicu, ar cutesá se se prinda de noi, se ne batjocurésca, déca elu ar scí că noi suntemu un'a, toti frati buni si egali, toti asemenea interesati de patria si libertate: dar candu vecinii nostri cei ce dia-nópte ne pandescu, vedu ce se petrece in cas'a nostra, vedu cum doi inghitu toté folósele, ér celora lalți nul remanu de cătu sarcine si impilari — si veninu in inima: atunci curagiul si cutesarea loru cresce!

O fóia nemtiesca din Viena, („Tages-Presse,“) insirandu mai ieri toté datele si faimale ce sbóra astadi in Europa despre situatiune, aréta pré inverderatu, că suntemu in pericol d'a fi sfasiati de Russia si Prusia, si că — nu ni remane,

de cătu a ne luptá toti, din toté poterile si cu toté medilócele. Dice apoi acea fóia:

„Nu este unu ce imposibile, ba este tomai usioru, a restaveri echilibriul poterilor intre monarchia nostra de 36 de milioane si intre statul nemtiescu de nordu cu 38 de milioane de locuitori; insa este necesitate absoluta, ca se ni desteptam si incordam toté poterile.“

Da; asiá este. Numai cătu „Tages-Presse“ se vede că a uitatu, cum domnii stepanitori din coci si din colo de Laita, dia si nòpte si desvòlta si incòrda poterile totu numai spre apesarea natuinalitatilor! — cum ei toté bunatatile si si folósele vietii de statu, senguri le confisca si le papa, ér noa nu ni lasa, de cătu — sarcinele, amarulu, rusinea!!

Ei bine; cum potem noi se avemu pofta d'a ni impreuná poterile cu ei? si — cum potu ei se ajunga cu putienele loru poteri, d'a impune gigantiloru vecini, revoitorii ai nostri tuturoru?!

Si acum — pro superabundanti — se mai nascu certe aprige, imputatiuni reciproce grele si intre domnii stepanitori, intre clicarii dualismului. Cei din Viena imputa celor din Buda-Pesta, că vreu se impinga monarchia in resbelu contra Russiei; cei de aici — imputa companioniloru nemti, că din mare simpatia catra Prussia indura cu nepasare isbirile Russiei! — Am spusu din capulu locului si nu vom incetá a repeti. că — cea mai nenaturale si nemorale alianta sub sóre este a magiariloru nostri cu nemtili, si urmarile ei nu potu se fie de cătu fatali, funeste — dorere nu numai pentru magari si patri'a loru, ci si pentru romani si patriele loru!

Din intru mai amintim la acestu locu, că comisiunile bugetarie ale delegatiunilor, incepandu-si activitatea nainte de cinci dile, fecere ministrului comunu de resbel: o multime de intrebari asupra tariei, organizatiunei si promitudinei armatei comune. Responsulu se dice că a fostu lungu si deplinu luminatoriu, dar domnii delegati s'au ingagiatu a pasi secretu. Numai atât'a a resuflatu, că avemu 800,000 de pusce nòue in rezerva si montere destule, dar că medilócele de comunicatiune facu imposibile o contragere si concentrare rapede a armatelor. De altintrelea fasea in carea a bagatu dlu Bismark cestiu Pontului, de ocamdata a delaturatu pericolu.

Conduit'a seu portarea politica!

Ce va se dica acést'a? O sciu óre, o pricepu, cei ce totu mereu o scriu, o punu de conditiune — in concursele ce publica pentru posturi bisericesci si scolarie?

Marturismu, că de multu ne-a cuprinsu multa amaratiune pentru acést'a; de multu asteptam ca se vina se se apuce altu cineva s'o scarmene, splice si — condamne. Marturismu că noi n'avem rabbarea d'a vorbi multe despre acést'a secatura.

Politica -- este o mintiuna, o vicleñia, unu fariseismu, prin care cei de la potere, unii domni rafinati — vréu se insile lumea si — de candu e lumea, pacalescu pre bietele popóra.

„Purtare buna politica este,“ candu cineva nu face ce-i sioptesce mintea si inim'a nestricata, ci — ceea-ce i prescrie interesulu seu chiar capritiulu mai mariorilor politici!

Nemoral'a purtarei politice este evidente nu numai din insasi definitiunea si respective nemoral'a politicei in generalu,

ci si din esperintia de toté dilele, carea ne 'nvétia, că — ce mai ieri éra portare politica buna, astadi este rea, si ce ieri éra rea, astadi este buna.

Sub guvernul lui Bach buna óra pre magiari ii persecutau si condemnau pentru acea portare politica, pentru carea astadi ei se lauda si remunera impreutesce!

Pentru purtarea, pentru care Schmerling si Nádasdy si Zichy faceau din unii romani consiliari si presiedinti si supremi comti, si li mai punearu si căte o cruciulită pe peptu: pentru aceea portare regimulu de astadi alu totu aceliasi domnitoriu, destitue din posturi si persecuta fora gratia si crutiare!

Si-apoi — ce mai vreti cu portarea politica, candu vedeti că aceea adesea se identifica cu cea mai genuina infamia. Spioni, denunciantii, renegati, spargatorii de solidaritate si buna 'ntielegere, intrigantii si ciarlatanii si fanfaronii — au de comunu cea mai eminente portare politica.

Cine nu s'a scandalizu si indignat — de alegerea episcopului in Lugosiu, de alegerea noului notariu romanu in cas'a representantiloru dietei unguresci, etc.!

Cine nu scie, ce felii sunt meritele, de ce calitate este bun'a purtare politica a unui I. Olteanu, a unui G. Ivacicoviciu, etc. etc. etc!

Deci — se 'ncetam a mai pomeni, a mai pune noi la noi a casa conditiunea de — buna portare politica. Ea n'are la npi chiar nici unu intielesu, si este bine că n'are; este eclatante doveda că — poporul romanu n'a degenerat inca. Scriitoriu acestor'a, de nòue ani incocí de candu s'a deschis u er'a constitutiunale, bate-o-ar foculu, — mai totu fora scirea sa trecu prin vr'o patru-dieci de alegeri, pururiá reesindu: dar portarea lui politica este si a fostu pururiá aspru si neconditiunatu condamnata.

Causa destula d'a-i fi consintita; causa destula d'a fi elu mandru de trecutul seu; causa destula d'a se convinge ori-cine despre reportul in care se afla portarea buna morale catra cea politica buna. — Un'a eschide pe cea lalta!

Si intr'adeveru — par' c'am ajunsu dejá acolo, in cătu politica nu mai suferă morală; (intielegemu morală practica și faptica, nu vorbe góle, frase iesuitice, cari pururiá vor placé stepanitorilor politici!) — dar apoi prin consecintia — nici moral'a nu mai este compatibile cu politic'a, portarea morale cu cea politica.

Nu ni remane deci, de cătu — a sterge seu una seu alta conditiune din recerintele calificatiunei ce prescriem concurintiloru pentru posturi natuinala bisericesci seu scolastice.

Suntemu convinsi că — natuinea nostra intréga n'are membru, fiu, in singulu seu, atâtua de degradat, carele se cutese a recomandá stergerea conditiunei de moralitate. Ori cum, numai ambele conditiuni se nu se mai puna langa o-lalta, impreuna; căci pré se contrastédu se eschidu, se abnégá un'a pre alt'a.

Déca ar fi necesitate ca — catra conditiunea de „buna moralitate“ se se mai adauga un'a completatória, aceea — dupa noi — n'ar poté se fie alt'a, decat de — „natuinalitate zelosa.“ Pre acést'a o recomendam!

Din resbelulu franco-nemtiescu.

(L.) In mare desordine trebue se fia devenit armata lui Friedrich Carl in urmarea batalie; din 28 nov. intre Montargis si Pithiviers, si in si mai mare confusiune trebue se fia fostu prin-

Prenumeratii si facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si d'adrepta la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresi si corespondintile, ce privescu Redactiune, administratiunea seu speditură; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi: éri ce'e anonimie nu se vor pu lică.

Pentru anunca si alte comunicatiuni de interes pri v tu — se raspunde cate 7 cr. de linie; repetitii se fac cu preiau si adiutu. Pretul timbrului cate 30 cr. pent. una data se anteca.

ALBINA.

cipale prusescu, de nu sciù dinsulu pana manedi, că nu francesii ei elu a invinsu. — Preicum amintim in nrulu trecutu, regele Wilhelm din Versailles insusi marturisit că fiindu Friedrich Carl tacatu de armata de Loira cu poteri precum penitório, s'a retrasu concentrându-se apoi in Beaune. A dòu'a di dupa aceea ne pomenim cu o telegrama érasa de la „eroicoul“ rege, in care se afirma, că resultatul bataliei din 28 nov. abia in d'a urmatória s'a potutu constata, fiindu că pre candu se termină lupta amintita, era forte intunecat. Oricum se fia, ridiculu totusi este, că Friedrich Carl abia manedi se fia vidiutu că este invincitorul si nu devinsulu. O impregiurare acésta a destepă suspiciu in privint'a adeveritati reportului despre invingerea prusescă marcar de nu-si atribuiă sie-si invingerea regimulu republican din Tours, ce insa conducatorii armatei franceze de siguru nu facau daca era precum anunca telegrama regelui prusescu, că acea parte a armatei de Loira ce participase la lupta, ar fi luat'a la „tuga selbateca.“

O privire pe chart'a frumoseli regiuni in care se verăsa atât'a sange, va ajunge, a ne convinge, că buletinul prusesc triumfatoriu cuprinde in sine multa mintiuna. Daca au invinsu nemtili in bata'a din 28 nov., cum de se retrasera dinsii pana la Beaune, — 3 mile mai inderetu de pozitionea ce o aveau naintea luptei, — paresindu totó punctele ce le ocupasera nainte d'a se bate cu francesii?! Cum se intemplă ca ei se pérda si unu tunu candu au urmarit u la nimicitu pre inamicu?! Inamicul devinsu ce fugă in „fuga selbateca“, de comunu nu cauta se mai ie cu sine si tunurile contrariului seu, el din contra si pre ale sale le laza preda invincitorului.

Cumă regele prusescu scie bine vorbi strimb, se vede chiar in casulu presinte, că adeca pre candu MSA dice că prusii in batalia din 28 nov. a perdu numai la 1000 de ómeni o telegrama lui v. d. Tann, ginerarinui, bavarsu, marturisesc, că armata loru a perdu celu putinu 4000 de combatenti si că soldatii francesi, desi numai gardi mobili, se luptau cu cea mai mare bravura ce se poate cugetă. —

Pre candu regele prusescu si arga sie-si victoria a supr'a armatei de Loira, astadi in 2 dec. érasa sosi o telegrama oficiala din Tours, care anunca că in o lupta la Loira din 30 nov. ce tienu 9 óre, prusii ér' ar fi fostu batuti si respinsi. — Totu in aceasi telegrama se anunca că trupele voluntarilor din Vosges au reportat o victoria a supr'a prusilor la Nuits (din diosu de Dijon, in dep. Bourgogne).

Armat'a micutia de nordu ce dupa o resistinta energica fu silita a se retrage de naintea dusmanului multu mai tare, a paresit tabera intarita de la Amiens foră se fia resistat mai departe, a parasit' o ca se so asociedie ginerariului Fare, care stă in apropierea orasului Lille cu o armata cam de 60,000 de capite si se organiză ca se plece contra lui Manteuffel, ce amenintia nordul Franciei. —

Despre Garibaldi érasa scriu prusii că ar fi batutu si că armata sa ar fi degenerata cu totulu, incat nu mai valorézia nemtic'a. Astfel vorbesc oficiosele prusesci, cari sunt multu inversionate asupr'a armatei lui Garibaldi, căci — precum dicu acele foi gurjice, ar fi forte crudela facia de soldatii prusesci. Vitej'a, curagiul si furórea resbelica a armatelor francese, cu cari 'si apera ele patri'a, prusii le caracterisdeia de insusiri barbarie, si ei sunt atâtua de orbi a nu vedé că ei sunt vandalii moderni cari intrecu cu multu pe vandalii de pre timpulu emigratiunei poporilor. De alintreale lalte foi descriu starea armatei lui Garibaldi cu colori mai favorabili si respingu cu indignatiune insultele aruncate contra lui Garibaldi. —

Venim acuma la centrul marelui teatrul de resbelu, la frumosulu Parisu, inim'a Francei, capital'a lumii, pre care nemtili de 19 septembri incocia vree se lu totu bombardare

se-lu prefaca intr'unu colosu de ruine. — O telegrafia din Tours, cu data de 2. dec. impartește lumei sarea ce ar fi sosit din Parisu cu bal-nulu, că ginerariul Ducrot a facut o erumpere mare, a trecutu riu Marn'a și a lăsat pozitie in Nogent spre resaritului Parisului, dominat de fortul de Nogent sub a le carui tunuri a aflatu scutu cu armat' sa aces- tu ginerariu carele, candu s'a pus in miscare, se jură că nu va returnă la Paris decât ori ca invingatoriu, ori — mortu. Astfel deci Parisului ar fi deblocat si Francia ar avea cea mai intemeiată sperantă spre mantuire.

Regele prusescu însă, desigur, marturisesc că francii au fost ocupati locurile din jurul Marnei, precum și Bonneville sur Marne, Châlons-sur-Marne și Villers, afirma totusi in telegram'a catre August'ă sa, că de către sarea francii ar fi fostu erasi respinsi.

Dar vom vedea ce ni vor aduce reporturile mai detaiate despre această luptă cruntă, carei' a vor urmă de securu multe altele și mai crunte. Că francesii vor fi reportați unu avantajiu prin erumperea din 30 noiembrie, este mai mult de cătu probabilu, caci telegram'a regelui Vilhelmu nu are tonu de triumf, si mare trebuie se fia spaimă conducătorilor nemii de armate, de grece — precum se telegrafă din Lille, — Manteuffel ar fi păresit cu armat' sa Amiensulu si ar aleră din tōte potențile spre Paris.

Astăzi, in 3 dec. diminuția sosira pe casătele grafice scirătate favorabile pentru Franța. In resaritului ei, in pregiurului orasului Autun erasi se fă batutu Garibaldi pre prussi, scotindu-i din mai multe pozitii, de importanță strategică. Dar cea mai imburcătoră acire este că armata de Loira, acela simbule al tuturor armelor republicane de astăzi in Franța, in 1 dec. a respinsu cu multe perdeții pre nemii si li-a lăsat tōte pozitiunile ce le ocupaseră dinsă naintea luptei. Locurile Bonneville, Villepleau și Faverolles (tōte in giurul orașului Pithiviers din susu de Orleans), sunt ocupate de fransesi, din cari ii scosera pe nemii cu baionetele, desvoltandu un eroismu admirabilu. Fransesi deci înaintă spre Paris, desigură decetăria — pote anca n'a batutu; ginerariul Aurelle s'a arătat pan' acumă de unu generariu genialu, carele stă la națională grelei sale misuni.

Dar scirea de cea mai mare importanță, scirea despre deblocarea Parisului si despre ocuparea locului Nogent prin ginerariu Ducrot — anca nu este constată oficialmente. Tōta luptă mare din 30 nov. si continuarea ei la 1 dec. este anca unu misteriu, caci pre candu ea de o parte se afirma cu tōta positivitatea, de alta parte in asemenea modu se negă.

De la congresulu naționalu bisericescu.

(Siedint'a a XII. — Continuare.)

Președintul pune acumă la ordinea dilei Reportula comisiunei prime, in privința modificatiilor facute unilateralu in stat. org.

V. Babesiu, ca reportoriul comisiunei luându cuventul, splica motivele, pentru cari comisiunea a aflatu cujale a propune congresului proiectul a Reprezentatiune catre MSa; insira mai de parte si splica punctele de manevrare, de cari a fostu condusa comisiunea in totalu, si a nume majoritatea si minoritatea intru formularea votului loru specialu si generalu. Babesiu dice:

Viță — a oménilor particulari, oasă a popóralor si națiunilor, — este o necurmată luptă, unu procesu, o intrecere cu alti oménii, cu alte popóra séu națiuni.

Unul vră se fie mai bunu, so ese si se stă naintea si chiar de asupra celor lălti.

Evaluatiunea, de cără ar remăne pururiă nobilă si morală, ar trebui se fic pururiă spre perfețiunea, spre folosulu moralu si materialu, spre fericirea atătu a individilor cătu si a oménim preste totu.

Insa slabiriunile si striciunile oménesci, egoismul ordinariu, crescerea rea, ambițiunea si vanitatea particulară, lacomia privată si publică, — curendu aducu pre oménii si chiar pre popóra, a perde din vedere scopulu moralu celu măretiu alu impulsului de emulatiune nobilă, si a privi scopurile loru speciale de cele supreme ale existenției!

De aci vine că, in lumea practica si a nume in viță politica, cei mai tari de la natura séu mai indresneti si mai isteti — subjugă pre cei mai slabii séu mai blandi, si tōta potenție, si tōte medilócele acestor a le confisca si le folosescu curatul numai pentru de a se intari ei si de a-si ascură stepanirea loru nemorală pentru totu de un'a.

In contra acestui mare reu, acestei tendinție si pasiri desconsideratorie de demnitatea oménescă si de supremele scopuri ale oménim — nu existe de cătu numai unu remediu: resistența, opoziția — individuală si a popóralor.

Ecă vi — inteleșulu, natură, tendința a opoziției, ce am inaugurat noi romani facia de politică ocrotitorilor nostri politici de astăzi!

După luptă grea de dieci de ani ni-a succesu a ni eluptă metropoliă năstră propria si autonomia bisericescă, adeca dreptul d'ni regulă si administră noi iusine independenti afacerile si interesele năstre bisericesci, scolarie si fundaționale, — (Președintele striga: "dar cu o restrinție!") dă, in tre marginile legilor, insa numai atătu.

Metropolă si autonomia năstră este o pusetiune buna, o fortăreață ce am ocupat, si

pre care trebuie s'o pazim si s'o ferim de orice atacu, din veri-ce parte, pentru ca se ni fie si se ni remana locu neperturbat de desvoltare si de progresu mai de parte.

Proiectul de Reprezentatiune de pe măsă, arăta cum regimul de statu, consecințe tendinție sale d'na ne tienă supusi scopurilor sale particulari — ni-a atacatu cetatea — chiar in partea ei scutita de legea tierei. Este acuma ca se ni-o aperămu; unu lucru cu atătu mai usioru, fiind că chiar legea tierei, facuta de aceeași partea a regimului, este in partea năstră, dar este pentru noi si tota sciști a si logică; numai pricepere si voia resoluta se avemu.

In generalu, noi in luptele năstre naționale, de cari se tene eminentimente si cea pentru autonomia bisericesci, despre dōue trebuie se convingem pe contrarii nostri si anume pe barbatii ce stau in fruntea statului: antea, că — ni conștientem si pricepem bine dreptulu si interesulu; a doba, că — suntem resoluti si lu aperă cu ori-ce pretiu.

Pre cei neprincipali si pre cei lasti si nepasati, tota lumea ii calea născători; de cei intelectuali si resoluti — tota lumea are respectu.

In casulu de facia, fis ca regimul de statu priu modificatiunile facute unilateralu se fie incercat a ni vătemă dreptulu din capulu locului si a formă unu precedentu si pentru viitorul, fis ca ele, fora reu cugetu, se se fie scapatu a lovi in cetatea năstră: detorinti a năstră, da, detorinti a năstră este, a dovedi că sentimentu nedreptatea si că o respingem; este — a protestă contra atacului si a ne ingradī cu tōte posibilele garantii pentru prevenirea de asemenei atacuri in viitorul.

Proiectul comisiunei, si anume luandu acelă cu adaugările speciale, adeca cu votul separat la unele puncturi — din partea minorității, infacișiză o sistemă formală de aperare, care bine pricepută si primita, are se ni remana cea mai eficace arma in luptă năstră pentru totu viitorul.

Deci recomenda primirea proiectului de base a desbaterei speciale.

Dep. Besanu i-e cuventul pentru a face o contraproponere. Elu recunoște in principiu toate puncturile de manevrare ale propunerii comisiunei; recunoște eminența logicii si a stilului proiectului de representatiune; totul — dice elu — este unu operat pre care numai unu Babesiu a fostu in stare alu produce. Partea ce se referă la modificatiunile facute in statutu pentru fruntașia militară — o primesc si densulu in totu cuprinsulu ei; insa incătu pentru cele latte parti speciale crede, că nu ar fi destulă cauza de a intona o limba si a urmă o consecința atătu de rigu osa. Elu este convinsu, că guvernul ungurescu n'a facutu modificatiunile din vră rea intenție séu cu scopu d'ni vătemă autonomia, ci le-a facutu — de necesitate, pentru a ni face curendu possibila o organizare regulată, definitiva a provinciei me-

tropolitane. Deci elu crede, că este pră de a junsu, a dă esprezirea vătămarei ce s'a facutu, in generalu, si a ne ingradī cu o garantie morală, cumca in viitoru asemenea nu se va mai face din partea regimului, si cu atătu a ne mulțumi, primindu de altmirele modificatiunile facute, după ce ele nu sunt esențiali, si anume nu sunt calificate d'na ne impedecă activitatea si desvoltarea viției năstre bisericesci. Din aceste priviri manecandu, deputatul Besanu propune unu contra-proiectu de representatiune pentru primă parte ce atinge provincialul. (Contra-propunerea dlui Besanu a se vedea in „Albina“ nr. 94.)

Dep. Borlea nu numai că nu consente si nu se poate impacă cu argumentele si propunerile dlui Besanu, ci inca densulu asta si a comisiunei propunere, anume astă precum a acceptat-o si statorul maioritatea — de prăputieni esprimatori si in unele puncturi nelogica. Din acăsta causa dep. Borlea cere a se luă — in privința puncturilor amintite — votul minoritatii comisiunei de baza la desbaterea specială.

Dep. G. Ioanoviciu cere ca referințele se propuna si lamurescă puncturile de divergență intre votul maioratii si alu minoritatii.

Referințele dă deslușirea: că in cestiuinea de fondu, anume, ca se se face representatiune cu gravamine in generalu si in specialu, maioritatea s'a intrunitu din toti membri comisiunei afora de dnii G. Ioanoviciu si D. Moldoveanu, cari au fostu pentru o representatiune numai in generalu, intocmai precum o propuse aceea dlui Besanu in contra-proiectul seu. In privința puncturilor de vedere speciali si argumentelor la ele, divergenția se reduc numai la patru cestiuini si aci minoritatea a fostu din membrii Babesiu, Borlea si Vas. Popoviciu, alu caror votu la locurile concerninti se asta deplinu formulat si motivat.

Macelariu rōga pre referințele se spuna, că votul minoritatii de care a amintit dep. Borlea, este obiectul de desbatere generale séu speciale? si de cără este de desbatere speciale, atunci se se incheie desbaterea generale, si se se face votare mai antau a supră contra-projectului dep. Besanu.

Ref. Babesiu splica de nou natura diferențelor intre parerile majoritatii si minoritatii — in generalu si specialu, si arăta că votul minoritatii amintite de dep. Borlea aparține la desbaterea speciale.

Preșidiul dice: bine a observat referințele că suntemu într-o cetate, care am facut-o noi, dura mai adăuga că au avut locu si alta influență la facerea cetății acestei, a nume statului, si atunci s'a facutu totu de odata o gaura in cetatea năstră, după principiul dominatorului alu statelor moderne care ilu vedem numai de cătu in legea ce ne, garantă metropoliă, unde se dice că ea este autonoma in tōte afacerile, inse intre margi-

FOIȘIÓRA.

Din „CARTEA ROSIA“ nr. 4.

(Introduction; urmare.)

II. Afacerile Orientul.

Pe terenul politicii orientali, sub perioada pertractatului, atenția cabinetelor active intru interesulu sustinerei pacii a absorbitoarele neîntelegeri, cari s'a escutu in Sultanicu si khedivulu (Vice-regale) Egiptului. Regimul austro-magiaru a staruitu a cooperă spre delaturarea gravaminelor, ce i-a si succesi. Aptitudinea lui in această direcție a fostu multu sprințita prin caletoriu Maestatii sale la Constantinopole si Egiptu, si prin impresiunea ce a produs infacișarea sa in personală.

Sub durata turburilor escute in cercul Cattaro, cari au intristat adencu inimă parintescă a Maestatii sale, tenuța principelui de Munte-negru, carele s'a abstinentu de orice participare in luptă din vecinetea, a servitui spre linisirea deplina regimului cesaro reg. si a facutu ca operațiunile resbelice se se restranga pe teritoriul strict austriacu.

Folosirea dreptului de pasiune pre cei doi munti mari din Albania, cari intre comunitatele limitare turcescă si intre cercul din vecinetea lui Munte-negrului de multi ani au fostu obiectul de neîntelegeri, a datu anulu trecutu de ocasiunea corespondintă intre principale Ni-

colas si intre marelle veziru; dar ratiunile juridice desvoltate la această ocasiune, nu au potut aduce nici o complanare intre partile litiganti. Ba dispusetiunea s'a iritatu totu mereu, incătu ne am temutu de vră prorumpere a dusimanelor faptice. Monarchia austro-magiară, ca statu vecin fiindu interesata de sustinerea pacii imperiului otomanu, regimul cu cea mai mare energie s'a nisituit a esoperă complanare pre cale amică, si i-a si succesi; in unire cu cele latte poteri pentru ac estu scopu a dobendit uvoirea inalte părți, ca se se intruniasca in Scutarijo comisiune mistă care, participandu la ea reprezentanții poterilor mari europene, a avut missiunea, a luă la critica causă de controversa si a-si dă opinionea sa pentru cea mai buna deslegare a acelei. Comisiunea si-a si implinitu detorinti si reprezentanții consulatului in Scutari au proiectat astfel de convențiune, conformu carei a pretensiuni-oru Munte-negrului se se satisfaca cu bani de regimulu turcesc. Inaltă pără a retinutu cea mai mare aplecare pentru impacțiune, a si aprobatu acestu proiectu, si se pote acceptă, că Munte-negrului anca va fi plecatu spre incheierea certelor in modulu espusu.

Constitutiunea nouă a tierii a carei intrare in viță s'a otarit uanu trecutu prin adunarea națională a Serbiei in virtutea autonomiei acestui principatu, recunoscută prin fermele sultanului si asecurate prin tractatul de Paris, — a oferit regimului ces. reg. ocasiunea

favorabila, de a face acestei tieri vecine, de care este legată precum cu interese de vecinatate asiatică si cu simpatia, servicii amice declarandu atătu in Constantinopole, cătu si in faci'a celor latte poteri garante că după a sa parere, guvernul principiaru intre atins'a organiser legătura internă a procesu conformu dreptului seu.

In același spiritu se nisuesc Ministeriile

de tiera ale Msale a sprințini a totu modulu

posibilu afacerile principatului si dorintele

aceloru intelepti barbati ce-i conducu sortiele,

pururi de căte ori in consecință reciprocei

coatingeri a monarhiei cu Serbia li se dă oca-

sione spre acăsta.

Starea trebilor in cele două principate unite a sternit la inceptul anului curint mare ingrijire in Europa. In diferite parti din tiera s'a observat semne de agitatiune; mai multe orasie au fostu teatrulu de turburi, incătu ne am temutu că acestea vor amenința pacea publică cu pericile. Abia pote se fie trebuinta a demustră că sustinerea ordinei pe teritoriul Dunarii de diosu jace intru interesulu monarhiei austriace mai multu decătu a veri-carei ale poteri. Aparițiile nepacătuirii deci au in demnatu pre cabinetul c. r. la indoita veghiare pentru că a si fostu chiamat mai antau a se cugetă la urmarile unei crise in principatele unite si a se contielege cu cele latte poteri ce au subscrisu Convențiile din 1856 si 1868 in privința dispusetiunilor necesare ce ar

avé se se faca in casulu unei astfelii de evenimentalități. Spre mare indestulire a servitul regimului că principale cari le-a recunoscutu de cincisora in privința tienutei Europei, in inteleștu convențiunilor internationale sustătorie, a fostu aprobate din tōte partile. De atunci in cōcīa causele acelei tieri, multiamătă conduceții energice si cu tactu ale barbatilor de statu ce stau in fruntea regimului d'acolă, au lăsat o direcție, ce numai spre bucuria pote servi amicilor ordinei si pacii.

Cabinetul ces. rg. fiindu gata a manifestă la veri-ce ocasiune sentinente de bună-voință facia de regimulu principelui Carolu:

s'a intrepus cu mare aptitudine in interesulu implinirii dorintei regimului numit, incătu a

lucratu la inaltă pără precum si la cele latte

poteri garante, ca in privința numirii celor

două principate in coatingeri diplomatici, in locul titlului de pan'acuma se se intrebuinte-

die „Romania“

Pasi regimului ces. reg. in privința implinirii dorintei amintite au astfel in totu locul primire favorabila, si daca numirea nouă pan'acuma anca nu s'a validat in usul international, causele sunt dificultatile ce s'a escutu intre regimulu principelui si alu Sultanicu in urmă divergintilor de opinione in privința dreptului de propria moneta.

Regimulu ces. reg. si-a propus mai de parte de la 1867 in cōcīa si regulararea din principiu a mai multor agende administrative si judecătive, a le caror stăverire pre o

nile legilor tierii. Ce se atinge de schimbările facute în statut din partea regimului, presidiul analisându-le ună către ună, și exprima opinia — în parte conformă cu a comisiunii, ba în puncturile de divergenție, cu a Ref. rintelui și a minorității amintite de Borlea; în generalu însă presedintele metropolit recomanda, că congresul se roagă pre Maj. Sa, pre scurt, se demande regimului a recede de la modificările facute.

Presidiul pune acum la votare contraproponerea dep. Besanu prin scolare, și acordându-se numai scativa ea nu se primește.

Deci se trece la desbaterea speciale a supr'a proiectului comisiunii; se cetește proiectul de reprezentare din punctu, în punctu, care pana la punctul 4 se primește foară desbatere cu unică observație ca în locu de „lege a tierii” sa se dica „legea patriei.”

La p. 4 care definesc dreptulu de supraveghiere al statului, lu deosebesce prin acăsta definire de dreptulu absolut, de tutela, presidiul face observarea, că acestu punct e un pleonasm, și cere a se sterge cu atât mai vîrstosu, căci prin definitiuni de aceste nu îspravim nimicu.

Dep. G. Pop'a, cere a se sterge amintirea că Maj. Sa este patronul bis. nostru, și adaugă că canonele bisericei nostru nu recunoștu patronatul.

Referințele Babesiu dice, că — da, după canone nu existe patronat în biserica nostra, dar existe în fapt și după legile tierii: totuși pre băucurosu se invocă a sterge acelu pasaj. — Aprobându-se acăsta din mai multe parti, fraza de patronat se sterge. —

Dep. Besanu e de parere, că ar trebui să dăm multiamita M. Sale pentru sanctionarea statutului org. și în particulararea metropoliei, ce ar fi se alătura ca alinea a 3-a la punctul din cestiune, și face urmatori a propunere (vedi p. 3. din propunerea lui Besanu).

Dep. Babesiu privesc propunerea antevorbiitorului că de sine singura statutori, carea nu are locu aicea. Elu dice: Comisiunea n'a fostu emisă pentru o adresa de multiamita; deci nici nu poate concede acum la această ocasiune o propunere și desbatere ce cade afara de insarcinarea sa.

Dep. Macelariu, este pentru considerarea adusului propus de dep. Besanu.

Dep. Dr. Mocioni sprijinesc pasajul din cestiune din proiectu dicendu, că este neapărată trebuința de elu; în cîtu pentru propunerea dep. Besanu, crede că aceea nu se poate respecta la acestu locu, și este și de prisosu.

Dep. M. Romanu crede că amintirea de moralitatea publică în dreptulu de suprainspectiune nu ar fi să se face, pentru că tocmai bis. este carea îngrijește de moralitatea publică.

Dep. I. Ioanoviciu, din motivul că nu e eu cuviintă, că congresul fată cu M. S. se

privisea modificările facute în statutul de propositiune partenerescă propunerea dep. Besanu.

Dep. Pop'a dice, că nu e contră pasajului comisiunii, ci crede că propunerea dep. Besanu încă are locu fiind că odată s'a multiamită M. Sale, pentru restaurarea Metropoliei, era acuma vom a multiamă pentru sanctificarea statutului organicu.

Dep. Borlea e de parere, că propunerea pentru multiamire pote din cuvintă se se face deosebi, căci unde ne plangem, nu e locu a si multiamă.

Dep. G. Pop'a este de parere antevorbiitorului, căci fora de aceea se astă exprimata la începutul reprezentării multiamirea și fericirea poporului ortodox român din Ungaria și Transilvania și apoi nici nu este cu calea a totu multiamă statului pentru că-si împlinesc chiamarea. —

Referințele er reflectă, că comisiunea emisa a avută a se ocupă numai de modificările facute în statutul org. și că acuma numai de acestea este vorba ieră deputatului Besanu de cără vră se vorbește de multiamita, atunci se propuna alta comisiune specială, carea se se occupe numai cu compunerea adresei de multiamita. —

Presidiul pune la votu și cu mare majoritate se primește întrăgu votul comisiunii din acestu punct. —

Punctele următoare din adresa, se primescu foară combate pana la alu 7-lea, prin carele se dă spresări parere de reu, pentru modificările facute unilateralmente și, pentru ca ele se nu potă servi nici odată, sub nici unu cuventu, de prejudiciu, se roagă M. S. a permite, că se fie privite și pertractate modificările acestea numai ca prepositiuni ale coronei.

Dep. G. Ioanoviciu propune, că acestu pasajul se se stergă, motivandu, că nu este nicio necesitate de o astfel de modalitate riguroză..

Dep. Borlea arată că este absolută necesitate de a se primi pasajul comisiunii, căci numai prin acelă se justifica pasarea și judecată mai departe a supr'a modificările.

Dep. Macelariu, nu astă necesitatea pasajului acestuia, deci partenerescă propunerea dep. G. Ioanoviciu.

Referințele deslucesc, că pasajul după argumentele premerse, cuprinde în sine aceea, că în viitoru se nu se mai facă modificări unilaterale în statut; logică și consciinția nostra de dreptul facu nedispensabile foară acestu pasu resolutu — protestul nu poate se fie nici seriosu nici eficace; trebuie că modificările, se se consideră numai de propusetiuni pré gratiose, căci astfelui ni-am luate baze de sub picioare.

Presidiul dice, că se intinde de sine, cumea suntemu siliti a rogă pro M. S. sa demande regimului, că ună său altă modificare se o lase afara, și astă cele-lalte arguminte sunt numai nesce pleonasm.

Ref. Babesiu negă că în pasajul sără alătura de pleonasm și protestă contra repetării insinuării din partea presidiului.

Punându-se propunerea de emisare a pasajului la votare prin scolare, și încependu presidiul a numeră voturile, pana se încheie, — dep. Babesiu sprințită de d. Macelariu, cere votare nominală, pre temeiul unei liste subscrise de 21 membri.

In urmă acăstă facându-se votare nominală rezultă 33 voturi cu nu, și 29 vot. cu dă.

Prin urmare nu se primește propunerea de stergere, ci se primește testulu originalu, după propunerea comisiunii.

Pasindu la punctul alu 8-lea despre calitatea modificările facute, referințele explică diferența între parerea majoritatii, și a minoritatii comisiunii, dintre cari cea din urmă stă din membrii ei: Babesiu, Borlea, și Vasiliu Popoviciu, — și recomanda parerea minoritatii ca pre cea multu mai logica și exactă.

Dep. Pop'a, sprijinesc votul majoritatii fiind că este deplin coresponditoru.

Dep. Borlea, sprijinesc votul minoritatii, că unul ce normă multu mai bine categoriile modificările.

Punându-se la votu propunerea minoritatii la acestu punct, majoritatea se redice, și presidiul declară votul minoritatii de primă.

In urmă acăstă decisiuni punctele mai de parte următoare se primește foară desbatere, anume se primește în privința modificările facute la primă dispusețiune generală, la §§. 105 și 157, la §§. 151 și 156, în fine la a 9-a dispusețiune generală propunerea majoritatii comisiunale; era în privința modificările facute la §§. 6, 116, și 162 propunerea minoritatii.

Dupa acăstă referințele cetește mai departe, punctele despre modificările facute sub c) pentru §§. 13, 15, și 122, în privința scărelor și cea facuta sub g) pentru §. 175 în privința limbei și explicandu-le mai de aproape recomanda primirea loru.

Dep. G. Ioanoviciu, dice că de cără congresul ar voi se-si facă reprezentarea contră celor două legi despre scăle și naționalitate, acestea-i sătă foră indoilea în dreptu, însă nu e coresponditoru scopului că acăstă se se face aici „per tangentem” că deosebi; propune dărăca partea reprezentării privitoria la cestiunea acăstă se se lase atora.

Presidiul punându întrebarea, că primește propunerea dep. Ioanoviciu, pentru emisarea punctelor din cestiune, se redice numai o minoritate, și astfelui propunerea cade; era testulu comisiunii se declară de primă.

In fine referințele dă cetire celoră lată puncte ale reprezentării ce se referă la modificările facute pentru fruntarii militari, le aplică și le recomanda spre primire. Se primește foară controversa. —

Dupa acăstă punându-se la votă, se primește testulu întrăgu alu reprezentării. —

Dep. Bologa cere a se decide inca în sică dintă de astădă că — pre ce cale se se trimită adresa catra Maj. Sa?

Dupa schimbarea mai multoră păreri s'a primitu cu majoritate ca Reprezentării congresului prin presidiu se se subscōrnă M. Sale în numele congresului.

Referințele amintesc, că în reportul comisiunii se propune cumă prin cuprinsul reprezentării proiectate se rezolvă și cauza său gravamentul pentru legea scolară.

Se ié spre cunoștiință —

Mai departe amintesc cumă comisiunea a afiatu cu cale a propune, că incă se tine de ingerințele și influența daunăsă a autoritatilor politice din fruntarii militari, acțele referitorie la acestu obiectu tōte se se rezolvă, și respective se se ceda consistoriului din Caransebeșu cu aceea invitatiune, ca acelă pentru tōte cauzele speciale obvenind se facă la tōta ocazia aretară și plansori speciali către c. r. ministeriu imperiu de resbelu, străgându-i jătării asupr'a inconveninței și mărei stricării ce cauza sădă adăusă ne definite ce s'a facut statutului nostru org. și astfelui acelu consistoriu prin date speciale se sprijinăsca gravamele cuprinse în reprezentării prima; cu acăstă se rezolvă și propunerea deputatoru Vas. Popoviciu și I. Balnoshanu.

(Va urmă.)

Reprezentări la „Epictole din Ardălu.”

(pv) In nrulu 90 alu „Albinet” a apărut o corespondință sub titlulu „Epictole din Ardălu, scăde din Elenor,” in cari țără oine, ce dice că s'a intorsu prin multe parti române și e orientat despre acele pareri, cari conduc pre romani în privința scărelor, descrie starea scărelor deplorabile mai vîrstos la români din Ardălu, dicindu, că are detorintia a face atentu regimului, că în partile Transilvaniei locuite de romani nu se impletesc acea detorintia pe care o impune art. de lege XXXVIII din anul 1868, și că cultivarea poporului pretinde sătă mai multă atenție, grăbie și energie mai conștiințioasă. Legea — se dice acolo mai departe — este adusă, acuma e ronduți la regimul ca se esecutedis legea, fie impregiurările cătu de estraordinarie, și ni spune că greutatea principală o cauza sădă națională a conducerilor poporului roman, cari prevedu în instrucțiunea publică pericolata națiunii loru. —

Nu negam că starea scărelor române în Transilvania și pretotindenea nu ar fi deplorabilă, și pentru aceea dicem cu corespondințele, că tocmai cultivarea poporului roman ar trebui se pretinda o mai multă atenție, grăbie și energie conștiințioasă a regimului. Înse-

nouă baza, în urmăre relațiilor schimbări diu cele două principate, a fostu neapărată necessaria. Spre acestu scopu s'a tie-nutu în sinulu ministerierelor respective conferinție, după a caroră încheiere, conformu rezultatului, delocu se vor incepe pertractările cu regimului principatelor. Potem deci speră că în acăstă privință în scurtu timpu se va încheia un tractat multumitoriu pentru amendațe partile, prin care se va asecură uniformitatea în deslegarea agendelor amintite, intru interesulu supusilor statului cari petrecu în tierile amintite.

III. Pertractările cu curtea papală. Afacerea Romei.

Regimul ces. reg. a ajunsu sub perio-dulu decursu in privința curtei papale la o rezoluție foarte importantă. In urmă a decisunelor conciliului vaticanu a declaratul cumă Concordatul încheiatu într'alte imprejurări nu-l mai recunoște de obligatoriu in privința sa.

Documintele referitorie la acăstă rezoluție s'a publicat in parte, totuși pentru integrarea colectiunii prezintă, aceleia nu este iertatul se lipsescă. Ministrul esternu nu astă de necessariu a adaugă nouă explicații la motivele espuse in acelea. Necesitatea recastigării libertății depline pe terenul legi-lătiunii interne s'a semnatu in unu modu pronunciatu, și mai vîrstosu facia cu evințimile din celiu s'a aratat atât de urgente incătu nu mai

pote fi vorba d'o nouă justificare in privința dechiarării de nulitate a Concordatului. Ministeriul comunu însă, care a esecutatul acestu pasu însemnatu, și exprime de odată și aceea resoluta convingere, că interesele religio-urie ale poporului monachiei pre langătōte aceste schimbări — vor fi stimate, asecurate și observate.

Unu altu evințemtu de mari consecinție a schimbării pusei unea istorica a poterii papale. Poterea lumărească a papei in Roma și pe teritoriul statului romanu, după departarea garnizoanei franceze, s'a devinsu prin armată regescă condusa in numele dorintelor naționali ale Italianilor.

Stimatele delegații ale imperiului cu totu dreptulu potu intrebă, că facia de acăstă schimbare atât de importantă în consecinție ei, ce atitudine a observat regimul austro-magiaru?

In acăstă parte documintele ce urma, dă destula deslucre, și ministeriul esternu candu se provoca la acestea, numai acele motive le va insiră de nou, de cari a fostu condusu in direcțiunea respectiva.

Regimul ces. reg. a fostu pentru dorintă a unor poteri și a partei moderate dintre partide, ca contrastul escatul intre papa și starunile naționali ale italianilor se se incete prin impresiunea timpului si pre calea pacii. De căte ori s'a oferit ocazia unea favorabile spre astfel de impacare, guvernul c. r. si-a tienut de detorintă, a starui in interesulu scopului.

Acăstă procedere a continuat' si candu s'a venitut că obligamintele Italiei suscepute facia de Francia au esitul din valoare.

Forte reu i-a parut regimului candu foară voia sa s'a vedutu pusul in astfelu de impregiurări, cari au provocat in fine deslegarea fortata acelei mai mari teme a timpului prezintă.

Nicii decătu nu s'a potutu ingagiă in impregiurările prezintă la ceva ce nici Piu alu IX. n'a cerutu ca adeca se inlocuiașca batalionele franceze prin trupe austro-magiare și astfelu se sustina cu forța aceea ce bucurosu ar fi voitul se remana scutitul de o resturnare violente.

Regimul papal a exprimat numai acea dorință, ca regimul Maiestatii sale imperiali și regelui se se dechiare că desapróbă ocuparea teritoriului romanu.

Regimul ces. reg. insa nu s'a tienut de chiamatul a face acelu pasu, ca se nu periclită auctoritatea sa si desvoltarea imbucurătorie a relațiilor sale cu Italia. Afacerile referitorie la pusei unea viitoră si drepturile capului bisericei catolice, prin ocuparea Romei inca nu s'a deslegat. Deslegarea sistematică a acestor afaceri se ascăpta, și monarchia austro-magiară va starui cu tōte poterile morale la medilocirea acestei deslegări conformu pusei unei sale facia de desvoltarea bisericii catolice precum si conformu relațiilor sale amice cu regimul italianu.

Regimul ces. reg. spăra că in privința atitudinei ce a observat dinsulu in cauza ocu-

parii Romei, va intimpină aprobarea delegatiilor. Regimul se provoca la-consciinția sa că a avutu totudeună in vedere interesul monachiei si prin acăstă a reprezentatul in cătu s'a potutu si interesele confesiunii ale locuitorilor catolici din monachia.

Suplementu.
IV. Russia și Tractatul de Paris, încheiatu in an. 1866, 30 martiu.
De la adunarea acestorui aci prezintate corespondințe încocă, in politică esternă a apărut ca unu evințemtu importantă acea nota a regimului cesaro-rusescu, conformu căreia acestă nu mai recunoște deobligatoriu pentru sine dispusețiunea tractatului de Paris ce a încheiatu in anul 1856, in di'a de 30 martiu, referitoria la neutralizarea Marii-Negre, precum si convențiunea specială adăusă acelei, care conveniune s'a încheiatu intre statele de langă malurile Marii-Negre si inaltă portă, si determinăsce numerul si marimea bastimentelor de resbelu ca se potu tienă pre apele Marii-Negre.
Regimul ces. reg. si-a tienut de detorintă a se apucă de sprijinarea acestei proceduri cu seriositatea ce compete importantici ei dar totodată cu acea linisice ce recere tractarea acestei cause.

Corespondințele referitorie la acăstă afacere asemenea sunt alăturate aci. —

tocmai aci e băbu'a, caci ministrului instructiunii publice in locu se deo intielegintie romane, careas tind la imbunatatirea si inaintarea trebilor scolastice, unu succursu emininte, si acost'a cu atata mai multu, cu catu ea pricepe mai bine modulu prin care se potre ajunge acestu scopu mai usioru, elu cu art. de lege amintit in mana, i lega manile in catusie de foru ce se nu pota face nimica. In §§. 11, 12 si 13 ai art de lege mentionatu concede cumunelor bisericcesci a infinita si sustiené institute de invetiamentu, insa cu privire la §. 45 sub urmatorele conditiuni:

1. Ca in privint'a edificarii si sustienerei edificiilor scolastice ale loru se corespunda dispusetiunilor din §§. 27 si 28; adeca edificiile scolastice ce se redica de nou se fie edificate pe locu sanatosu, sventatutu, se fie spatiöse, luminoase, usioru de aerisatu, si se corespunda numerului elevilor; er cole dejä esiatinti, in catu nu se corespunde §§-loru precedinti, se se adoptedie catu se potre mai curundu.

2. Ca se tinea naintea ochilor §§. 29 si 34 appoi §§. 133 si 134 ai legii, cari dispunu, ca baietii se se instrudie separat de fete, mai departe ca cäti scolari are se invetie unu invetiamentu, cum se fie acesta qualificatu, si ce ocupatiuni potre se aiba.

3. Ca in scol'a confesionala se se propuna obiectele de invetiamentu, ce sunt prescrise in lege.

4. Ca scol'a confesionala se fie proovediuta cu table, si in catu e potintia cu globuri, mape, icone pentru istoria naturala, si in generalu cu tote medilöcele necesarie de invetiamentu.

5. Ca timpulu invetiamentului se duredie in scole pe sate celu putieniu 8, er in orasie celu putieniu 9 luni.

Tote conditiuni, in contra caroru ca atari nu numai ca nu am avé nimicu de observatu, ci din contra ar trebui se ne aretam multamitorii regimului pentru ele, caci tind la naintarea invetiamentului. Vine insa §. 14 din lege care suna asiä:

Fiacare institutu poporalu confesionalu de invetiamentu stă sub suprem'a vigilare a statului. Pentru aceea e detorint'a si dreptul regimului:

a) a inspectiona prin organele sale catre odata si scolele confesionale;

b) a invigilä strengu ca se se tinea conditiunile prescrise in §§. 11, 12 si 13;

c) a se convinge, daca concernintile autoritatii confesionale indeplinescu acea detorint'a a loru, ca se invigiledie, daca averea scoliei s'a elocatu securu si se intrebuintidie spre scopurile destinatiunei

d) a cascigä de la scolele confesionale pe calea autoritatilor confesionale concerninti, date statistice.

Nici acestu § nu ne-ar supera daca inspecionarea si invigilarea organelor regimului a supr'a scolelor nostre ar avé de scopu prosperarea instructiunii si nu alt'a. Insa dorere, ca tendint'a regimului se vede apriatu din §. 15. alii art. de lege care suua asiä:

Daca suprem'a autoritate a confesiunilor nu ar indeplini conditiunile cuprinse iu §§. 11, 12 si 13, si dupa trei admonitioni urmante din partea regimului in diumetate de anu, atunci regimul potre ordinä infinitarea unei scole comunale simultane, si se impoternicesc a comun'a a impune contributiunea scolastica ce e fipsata in lege, si pre acote confesioni, cari nu au vrutu seu nu au potutu indeplini conditiunile cuprinse in §§. de mai susu in privint'a proprietelor loru scole confesionale.

Regimul dura in locu se spriginäca o emulatiune nobila intre confesiuni in directiunea afacerilor scolare prin ajutoriulu seu celu poternicu unde acestea dnu preste greutati, si astfelui se faca possibila indeplinirea conditiunilor cuprinse in §§. 11, 12 si 13, elu li denegä totu ajutoriulu, si basatu pre §. 15 din lege, li ie scolele confesionale din mana si le face comunale, insa nu pe spesele regimului, ci precum dice apriatu §. 15, erasi pe ale comunei, care mai nainte nu a vrutu seu nu a potutu se satisfa aceloru conditiuni.

Inspectorii de scole ai regimului sciindu tendint'a regimului vor asta pretotindeni, si de catre ori vor vré, defecte in scolele confesionale ca se le atraga la sine facendu-le comunale, si si vor incordä tote poterile spre a amagi poporulu si a-i spune, precum i si spune, ca daca atare confesiune va dechiarä scol'a sa

confesiunala de comunala, atunci ea nu va ma platî pentru scola; si poporulu credulu cum este facia de inselatorii oficiali, se va lasa a fi amagitu, ca se scape de o sarcina. Detorint'a dura a conducatorilor poporului romanu este a-lu desamagî si a-i spune, ca sustienendu elu pre spesele sale scolele ca confesiunale, elu are se dispuna despre ele in sensulu statutului organicu; er dandu din man'a sa scolele si facendu-le comunale, atunci altii vor dispune, insa totu poporulu va plati, si asia nu va scapă nici odata de sarcin'a, de care la parere credea a fi eliberatu; din contra, sarcin'a ei se va dicta-o regimului pentru scolele comunale va fi de siguru multu mai grea, decatul pre carea si-ar impune-o elu de buna voia pentru scolele confesiunale.

Astefeli au intocmitu stepanii nostri legea scolastica si prin acost'a ni-au dovedit, ca nu progresulu generalu a fostu tint'a la care au nosnuitu ei prin acosta lege, ci magiarisarea seu incurcarea si intunereculu; da! curatul aces tea. Acosta tendintia a facutu pre ministru instructiunii publice se scota pre barbatii nostri versati in afacerile scolastice si se-i inlocuiesca cu nisice individi cari töte, numai inspectorii de scole nu ar potre fi, caci nu sciu limb'a poporului. Dar sciu se se faca unele aprige ale dlui ministru spre ajungerea scopu lui la care tintesce. Insusi dlui corespondinte recunoscere in epistolele sale ca denumirea de astu felu de inspectori nu a fostu norocosa. Ba ce e mai multu, insisi magiarilor li-a batutu la ochi aplicarea acestorui inspectori astiä dicendu fora capetaui; caci este cunoscutu ca interpelara intr'o siedintia dietala pe ministrul, daca sciu toti inspectorii scrie si ceti? Ora s'a mai potutu audi undeva o astufelui de satira! Si totusi ei nu vrea se recunoscera unde jace reulu, ci lu atribuiescu jalusiea natuinala a conducatorilor poporului romanu.

Cumca regimul pune pedeca confesiunilor in afacerile scolastice, se vede si din §. 46 ai legii, care destina contributiunea si fondulu scolasticu numai pentru scolele comunale er in §. 41 exceptiuniminte si pentru cele confesiunale, insa numai acolo, unde nu s'ar afla seole comunale. Aci reutatea, dusimani'a este inverderata. Guvernul nu numai ie cu autoritatea si poterea sa tote medilöcele comunali si de statu pentru scolele comunali, ci totu de odata pe noi ne impedeca a recuirä veri-ce felu de medilöce publice pe sem'a scolelor confesiunale; — si cu tote a-costea vre se nu-i vedem fariseismulu, ci se simu orbi si se credem ca elu este dreptu si ni voiesce binel! Si acost'a este vatemarea cea mai sentibila ce ni-o face. §-ulu 58. in lege dice, ca fiacare elevu are se fie instruitu in limb'a sa materna, in catu acost'a ar fi usitata in comuna, si ca in comune de limbo dozebitie se se aplice invetiamentu cari sciu instrui elevii in diferite limbi. Cum se esplica si cum se tiene acestu § din partea asiä-numitelor comisiuni scolastico si a invetiatorilor, ni s'a datu ocasiune a observa, si e destulu se spunem, ca unu invetiator a fostu atat de a frontu se spuna elevilor romanu ca elu nu e pus ca se-i invetie cum se esprima Romanulu, si ca de si intre concurentele invetatoarese pentru posturi era numai o romana, insa dintre tote cea mai eminenta in qualificatiune, ea totusi la alegere remase frumosielu asora sisicalesa o germana mai putienu qualificata. Daca dura romanulu sub astufelui de presiuni din partea regimului, se pune sub scutul nu celu augustu cum place dlui scriotoriu alu epistoleloru a dice, ci sub celu forte latu alu confesiunalismului, nu face acost'a nici decum, ca se elude legea, caci elu scie bine ce e legea, ci se elude ambitiunea disiräta si tendint'a malitiosa de a seduce pe poporu. Nici nu e mai multu la noi scol'e confesiunala ac ea, ce credu magiarii ca este, ci ea stă sub scutul sinodelor eparchiale si alu congresului natuinalu-bisericcescu, si se guvernäda prin lege de barbati capaci, cari ar potre face onore si regimului, si cari cunoscu scaderile scolelor, insa li trebuie timpu, ca se pota aduce medicin'a cuviinciösa in contr'a unui morbu ce durëda din seculi, mai putienu din vin'a nostra. Dati-ni regasu, si noi le vom indreptä tote cu atat'a mai multu, cu catu cutediamu a dice, ca si regimulu pre langa dieci de inspectori si subinspectori, si pre langa comisiuni si consilie scolastice infinite, pre langa articululu de lege si instructiunea ministeriala, si pre langa pung'a tierei si

tote medilöcele ce intrebuintidie spre imbunatirea si sustienerea scolelor comunale, inca nu ni-a aretatu unu resultatu mai inverderatu, ba nu ar potre nega, ca defecte se asta pre tendintia unde arunci ochii. Cumca din partea romanilor nu s'a redicatu nici unu cuventu in contr'a dispusetiunilor fostelor regim' din Viena, nu e dreptu; pentru ca romanii cum sentira tendint'a regimului prin introducerea in scolele romane a unor obiecte de invetiamentu in limb'a germana, (tendint'a de a germanisa,) de locu se opusera, si regimul avu destula minte a se abate de la astufelui de cercare, revocandu dispusetiunile de mai nainte. Si daca acestia nu si-au potutu ajunge scopulu, avendu in limb'a germana ca intrun'a culta si universala alte sianse, cum veti ajunge dvostre, magiarilor, cu o limba marginita in rame?

In fine asiguramu pre dlui scriotoriu, ca si in privint'a scolelor din frontaria, congresulu nostru natuinalu si-a facutu detorint'a.

MACEDONIA.

Sub acestu titlu „Pressa“ din Bucuresti traduce urmatorulu interesante articlu din diariu francesu „Le Courier d' Orient“ ce apare in Constantinopole:

„Am vorbitu mai multe ori de tendintiele poporului romanu din Pindu d'a se sustrage de sub jugulu clerului grecu. Acestu poporu care, din verfurile Pindului se intinde in Tesalia, Epiru, Albania, Macedonia si Tracia, este in parte elenisu, pentru ca Grecii avandu in man'a loru de mai multi seculi, poterea religioasa, autoritatea civila si directia invetiamentului, n'au permisul acestorurui urmasi ai coloniilor romane, a se desvoltä in propriul loru elementu. Dupa o statistica publicata intr'un diariu din Viena*), numerul Romanilor cari locuescu sus - numitele provincii, este de 1,750,000 si occupa fractiuni de teritoriu alu caror totalu este 1600 mile patrate.

„Vom reveni cu mai multe amerunte si a supr'a cifrei acestui poporu si asupra situatiunei sale actuale, si a supr'a interesului ce are Inalt'a Porta d'a separa Romanii de Greci.

„Ne marginim adi a insemnä manoperele neleale si tiranice, usitate de santul cleric grecu, pentru combaterea tendintielor separatiste si mantienerea poporului romanu sub dominatiunea sa opresiva.

„Dupa multe persecutiuni din partea episcopilor greci, unu barbatu intelligent si luminatu a isbutit se stabilesca la Vlaho-Clisura o scola de limb'a romana; in data golulu s'a facutu in scolele grecesci din acel oras, si acost'a se intielege: toti elevii fiindu de vitia romana frecuentau cu scarba scolele unde invetiu o limba care le este straina. Episcopulu Castoriei s'a spaimentatu. Episcopulu acesta este cunoscutu, este chiar acel'a care a platit mai de una di optu scelerati ca se asasinez trei preoti si unu hogea-pasia bulgaru. Acoste' santa persona s'a dusu la Vlaho-Clisura si a pusu in miscare pe toti preotii sei; i-a tramis in familie, elevilor pentru a invitá pe parinti se-si retraga copiii din scol'a romana, cu amenintare de escomunicatiune in casu de nesupunere ordinelor sale.

„Cea mai mare parte din parinti de famili au bravatu acosta amenintare, demna de elevu mediu, altii insa mai timidi, s'au curbatu sub apesarea religioasa, si au retrazu copiii.

Episcopulu declară ca nu trebuie se invetie nimicu nici in scol'a romana, nici in casele particulare, fora permisiunea prealabila a autoritatii eclesiastice; totu ce se invetiu fora a-costa permisiune, nu potre se fie ortodoxu si prin urmare, atatul institutorulu catu si invetiatu'rea sa, sunt blasfemii de marea Biserica.

„Astu felu religi'a in manile episcopilor greci, servesc a intimidä conisient'a celor ignorant in favorea pan-elenismului.

„Episcopulu detoresce mare parte din influenti'a sa a supr'a crestinilor mandatului seu de representant (milet-basi) alu coreligionarilor in megilisuri (consiliuri, tribunale), unde potre se-i asiste, daca au meritatu favorite sale, seu se-i sape, daca au cadiuta in disgrati'a sa.

„Astu-felu prestigiulu poterei episcopale face supusii crestini ai Sultanului o trupa obligata d'a urma pe Episcopulu in calea ce placă

acestui'a, chiar aceea ce nu place acestui guvern.

„Acesta partialitate a episcopilor in favorul elenismului, nu numai in scole si biserici, dar si in afacerile comunale si private ale crestinilor, potre se aiba urmari grave. Daca spiritul de vietă alu crestinilor negreci n'ar fi operat contr'a elenismului, Fanarulu ar fi grecisatu pe toti supusii otomanii cari tienu de biserica loru natala: de ceea ce guvernul pare ca nu s'a indoit nici odata, caci a mantinutu si mantiene inca poterea civila in manele episcopilor.

„Vediindu ca amenintarea de escomunicatiune n'a produs efectul ce asteptä, Episcopulu Castoriei, facu o petitiune si puse pe locuitorii din Vlaho-Clisura s'o semneze, in care petitiune cerea alungarea institutorului romanu, ca facutoriu de zizanii si turburari in comună. Episcopulu a chiematu pe locuitorii la densulu si abusandu de autoritatea sa civila si religioasa, i-a sforzat si se semneze lucruri adeveratu minciunose. Acesti aretari scarba d'a semnă calomni dar in fine semnara, dicendu Episcopului, ca facu acost'a pentru hatirul seu.

„Acesta petitiune, care este adresata Episcopului, va fi tramisa de dinsulu patriarchului, care o va prezenta Sublimei Porti cerendu esitu institutorului.

„Desoperim acosta intriga pentru ca Sublimea Porta se nu fie indusa in eroare.

„Institutorul de care ne ocupam aci, este acel'a dintre romanii otomani, care a contribuitu mai multu a intorce pe compatriotii sei de la indemnurile d'a merge cu Grecii se intaresca brigandagiul in muntii Agrafa, atunci candu bandele comitatelor intrau in Bulgaria. De doua ori Romanii au resistat starutiorilor sollicitatii ale Grecilor, ceea ce nn se mai intimplase alta data.

„Si éta omulu pe care vrea se-l perda.“

Concursu

Pentru ocuparea postului de invetiamentu la nouu deschis'a clasa de invetiamentu in comun'a Voivodintu, protopresiteratu Verstiului, comitatulu Timisiori. Emolumintele sunt: 300 fl. v. a; 4 orgii de lemn si cuartir liberu. Deci doritorii de a ocupá acestu postu invetatorescu au a-si tramite recursle provedeute cu tote documentele necesarice pana in 20 Decembrie 1870 oficiului protopopescu alu Versietiului in Mercina, post'a ultima Varadia. Mercina in 17/11 1870.

1-3 Comitetulu parochialu. in contielegere cu rss. dnu protopopu distr. Concursu

Ne potendu-se tiené alegerea de invetiamentu la scol'a gr. or. din comun'a Cuvinu, dieces'a Aradului, protopr. Vilagosului, din cauza — ca dintre patru recurenti, numai unul a corespunsu conditiunilor publicate in concursu, — subscrisulu comitetu parochialu escrie de nou concursu pentru acea statiune, pe langa urmatorele emoluminte: 126 fl. v. a; cuartir liberu, gradin'a pentru legumi, 1/2 sesiune pamantu aratoriu si 12 orgii de lemn. Recurrentii au a produce:

a) estraus de botesu.

b) Testimoniu despre absolvirea colu putente a 4 clase normale, er celu ce va produce testimoniu si despre absolvirea unei seu dñe clase gimnasiale, va avé preferintia;

c) Testimoniu de preparandia si qualificatiune;

d) Atestatu despre portarea morală si politica. Cei-ce sunt in posturi invetatoresci, alu se produca atestatu de buna portare si din partea protopresiterului ca inspectoru scolaru.

Recursurile sunt a se tramite rssului domnului administr. protopr. Nicolae Beldea in Vilagosu pana in 12 Decembrie a. c. vechiu.

NB. — De la diliginti'a alesului invetiamentu va depinde si imbunatatirea salariului seu anualu; — dorint'a comitetului parochialu e ca recurenti pana la alegere, seu si tocmi in diu'a alegerei care va fi in 23 Decem. se si arete desteritatea loru — in Cantarile bisericcesci.

Cuvinu, 19 novembrie 1870.

Comitetulu parochialu gr. or.

Cu scirea mea:

Nicolae Baldea
administ. protopres.

1-3